

DEBATT

CHARLOTTE CEDERSCHIÖLD:

Änkepensionen

Ska Moderata Samlingspartiet byta fot vad gäller änkepensionen och nu medverka till något som vi med stor enfasc avslag för 3–4 år sedan, då socialdemokraterna föreslog slopandet av änkepensioner.

Skilnaden för den framtida typiska änkan – hon som blir änka efter 65 år (90 %) blir 10 % av makes ATP under 1 år! Det gamla förslaget var 30 % av makes ATP under ett år, det nya är nuvarande änkepension (=40 % av makes ATP) under 1 år!

Det nya system som föreslås införas, det som efter övergångstiden kommer att gälla alla är att efterlevnadsskyddet slopas och ersätts av ett 1-årsbidrag. Familjeskyddet tas helt sonika bort.

Den praktiska konsekvensen blir att de som inte är änkor och har barn – det är trots allt de flesta – förs ännu längre in i det socialdemokratiska samhälle som kräver heltidsarbete för alla och barnens uppväxt i "samhällsregi".

Det väsentliga är att ta ställning till vilket system man inför, inte vilka övergångsregler som skall gälla. I sitt nit att skydda de 4 % som blir änkor när barnen är små tycks man ha glömt konsekvenserna för alla andra. Så här beskrivs de av Sven-Olof Lodin, professor i skatterätt, en av många kritiker till förslaget: "... man skall ha klart för sig att de faktiskt tar bort systemet med änkepensioner. Det betyder att valfriheten för kvinnor i praktiken försvinner. Kvinnor kan inte vara hemma hos sina barn och kvinnor kan inte utan vidare arbeta deltid längre. De riskerar sin ekonomiska framtid om de gör det." (Expr. 861124) Med andra ord, om Moderata Samlingspartiet går med på detta blit talet om valfrihet tomma ord.

Om man velat undvika dubbelpensioner, vilka enligt försäkringsexperter är en myt (det rör sig i allmänhet om två mycket små pensioner) hade man kunnat låta maxspärren på 6,5 poäng inkludera även änkepensionen. Inkluderas den är det ju inget bekymmer. Få kvinnor har stora egna pensioner. 95 % av maxpensionerna tillfaller män. Man hade också kunnat sänka änkepensionsbeloppet från nuvarande 40 % av makes ATP till 25–30 % av makes ATP. Det skulle givetvis gälla båda könen. Änklingpensionerna blir i alla händelser mycket små p g av kvinnors låga ATP-poäng. Med nuvarande ökningstakt tar det över hundra år för kvinnorna att komma ikapp. För max-ATP krävs en inkomst på 183 000 och 30 års förvärvsarbete. Få kvinnor har det. Åtgärder hade kunnat vidtas utan att alla med betydligt sämre ekonomi drabbas. De hänvisas till bidrag, KBT och skatteavdrag med åtföljande kostnadsökningar för kommunerna (änkorna är ca 400 000). Kostnaderna kommer på kommunalskatten. Rundgång brukar vi kalla det i andra sammanhang.

Få kvinnor är medvetna om sina låga ATP-poäng (p g av deltid, för få ATP-år, låg lön) t ex kan nämnas att en bibliotekarie med 24 heltidsår och en årslön på 115 000 endast får ca 5 000 mer per år än om hon inte alls förvärvsarbetat. Pension+pensionstillskott (som är det lägsta) ger 35 000 om året. Ett halvtidsarbetande måltidsbiträde med 30 ATP-år får endast drygt 2 000 mer/år, trots 30 år på arbetsmarknaden, än om hon inte alls förvärvsarbetat. (Siffrorna från riksdagens upplysningstjänst, verifierade av försäkringskassan i juli.)

Förändringarna i socialförsäkringssy-

stemet är 6–8 mrd/år. Införandet av änkelingspension skulle kosta ca 1/4 av änkepensionen. Änkepensionen är 10 % av hela ATP (4,5 mrd av 48 mrd). Den dryga mrd det skulle röra sig om är en liten del i hela ATP på 48 mrd.

Om ATP-systemet inte håller vad det lovar, vilket vi moderater påpekade då det infördes, bör man inte sälja ut grupp för grupp. Kvinnor först. Det är väl inte otroligt att de med privata pensionsförsäkringar står näst i tur. Inte minst med hänsyn till att pressreleasen från pensionsberedningen talar om "behovet" av pension. Det låter bekant "åt var och en efter hans behov". Man kan fråga sig varför vissa män, ty det är där de höga pensionerna finns, ska tillåtas ha så stora behov – när nu kvinnor inte ens tycks få ha behovet att få behålla sin bostad.

Den naturliga åtgärden vore att sänka pensionsutfallet till vad systemet nu kan bära. Det bleve avslöjande för s. Samtidigt

finge vi en mjukare övergång till privata pensioner för alla med premier som motsvarar en nivå som människor skulle klara. Med föreliggande förslag kommer kvinnor att på gamla dar få betala att de tagit ansvar för barnen.

Dessutom skulle människor bättre veta vad som kommer att gälla på gamla dar. Båda parterna i familjen skulle ha samma intresse av en privat försäkring. Föreliggande förslag bäddar för familjekonflikter. Det ökar också trycket på unga familjer ytterligare eftersom förslaget inte kombineras med skatt efter försörjningsbörda, giftorätt i ATP eller förmånliga försäkringsregler för lågavlönade. Tvärtom hotas avdragen för pensionsförsäkringar!

Resultatet blir att familjer som själva tar hand om sina barn på hel- eller deltid kommer att sakna efterlevandeskydd. Det är inte i överensstämmelse med moderat ideologi.